

COOPERATION

EXPECT MORE FROM TURKEY

BY B. ENKHTSETSEG

This year is the 45th anniversary of diplomatic relationship between Turkey and Mongolia, established in 1969. *Mongolian Economy* spoke to Turkish Ambassador Murat Karaguz about the development and future of Mongolia-Turkey relations.

What is special about the relationship between Turkey and Mongolia?

Today's Turkey and Mongolia are inheritors of multi-ethnic and multi-cultural [characters]. Mongolia is the inheritor of the great Chinggis Empire whereas modern Turkey is the successor of the Ottoman Empire. Moreover, the very first Turkish states in history were established on this territory. The Turkish inscriptions carved on stones are spread widely in Mongolia.

When I'm on the street in Mongolia, I notice many Mongolians speaking Turkish who studied Turkish in Mongolia or Turkey or finished their universities in Turkey. That feature connects us as well. There are many common words

in our languages because the Turkish and Mongolian do belong to the same language family, called Altai.

We definitely increased our cooperation throughout the last 45 years. We achieved a lot and I guess we are achieving more – day by day. Our relationship will be more intense, more robust marching towards strategic partnership.

How can we cooperate in the tourism sector?

Mongolia is an exotic and beautiful country. Don't take it as a compliment. It is a reality. Territory-wise Mongolia is a huge country and it has a rich culture and landscape.

Mongolia is not only composed of Ulaanbaatar. It has 21 aimags and each and every one offers great variety of opportunities. In my judgment, Mongolia has great potential in tourism. It is important to recognize this richness and to combine it with good know-how and experience. Through sustainable [with] good cooperation and investment one will also invest in the bright future of the country.

I firmly believe that in the not-too-distant future, tourism will become one of the leading sectors of the economy in Mongolia.

What do you think Turkish people think about when they choose a travel destination? What are their preferences?

Of course, visa-free travel regime, direct THY [Turkish Airline] flights, low-travel expenses and cultural richness are main motivations in choosing destinations.

Mongolia can be one of the most attractive destinations for the Turks to rediscover their own history. They can visit Mongolia and smell the roots of the first Turkish states. Besides, it would be also interesting for them to get acquainted with the culture, history and natural beauties of Mongolia.

As of April 11, there is a visa-free travel regime between both countries, so both Turkish and Mongolian people can travel to each other's countries without any visa for 30 days.

What is the secret to Turkey's successful tourism sector?

Starting from the mid 80s, the successive Turkish governments invested in tourism in a quite-smart way. Laws were issued, investments were promoted, exemptions were granted, and the private sector was encouraged in this respect. It was not a problem-free process, but in the »

- ▶ final analysis plausible policies were deployed.

And tourism has been diversified in Turkey. Today, people can enjoy Turkey's sea, sun, sand, culture, health, religion, and winter sport tourism. It should not just come as an accident that Istanbul became the number-one tourist destination for travelers' choice polls.

Only last year, Turkey attracted USD 33 billion from tourism. Nearly, 35 million tourists visited this beautiful Mediterranean country. There are two Turkish cities in the top 10-destinations – the one Antalya; the other one Istanbul. Let me only remind you that Antalya has a population of two million but hosts yearly 11 million tourists. These are just a couple of figures which can be interesting for Mongolian authorities while focusing on this domain in advancing bilateral cooperation.

We can see a lot of students going to Turkey to study higher education. What are the main majors Mongolian students are studying in Turkey?

I am proud to announce on this occasion as the Turkish ambassador to Mongolia that education constitutes one of the strongest pillars in our relationship. Starting in the early 90s, Mongolian students keep coming to Turkey. Currently there are nearly 900 Mongolian students who study in Turkey. 340 of them are getting their scholarships from the government of Turkey.

For the higher education scholarships at the graduate level this year, we received 180 applications. Their interviews were held last week here in Ulaanbaatar. As for undergraduate students, the application will expire mid-May and their interviews will be held in June. This year we wish to increase [enrollment] by 8 percent. Their majors vary from medicine to agriculture, from computer technology to linguistics. Basically, they do study on every field.

Mongolian students who study in Turkey can work later on for Turkish companies here in Mongolia as assistants, project managers, finance directors, economists or translators. I believe in the near future there will be great opportunity for Mongolian citizens to work with Turkish contractors.

Turkish companies are some of the best contractors in the world. Let's

talk about possible cooperation in the construction sector?

According to the recent published statistics among the top 235 construction companies in the world, 33 of them are Turkish. Turkish companies come in at number two all over the world, and Turkish entrepreneurs are conducting projects all over the world. They do important construction projects in Russia, throughout Eurasia, the Middle East, and Northern Africa, in the Balkans and in Asian countries. So, now they have every reason to prove their capacity here in Mongolia.

I am glad to inform you that some serious Turkish companies have started to enter the Mongolian market. Is it enough? Certainly, not. But, it is just the beginning. I believe, you should expect more from the Turkish entrepreneurs.

Do the Turkish companies have their own standards to do construction? What's the difference between Turkish construction companies and the other construction companies around the world?

I guess in a short period of time Mongolia will get to know how to work with the Turkish construction sector. Their working habits will also change the mentality of how to conduct business in this country. This is the most important difference in my judgment because to fulfil the requirement of an undertaking it needs courage, [and] discipline. It needs hard dedication and hard working.

All these professional skills are there for Turkish companies. I fully rely on them. They are trustworthy companies. Once they enter into the project, they will do the job even before the envisaged time frame. They work hard, sleep less.

The Turkish construction sector is one of the leading sectors in the Turkish economy. Companies with a high reputation know very well how to conduct business. They are highly successful in completing turn-key projects.

Turkey's got a strong growing private sector as well – we can see that most of the large companies belong to banking and telecommunications – so are there any specific areas where Mongolia and Turkey can cooperate in the near future?

The Turkish economy has achieved

outstanding performance with its steady growth over the last 10 years. Sound macroeconomic strategies, prudent fiscal and monetary policies, structural reforms that the Turkish government has been pursuing in the last decade resulted in high rates of growth and increased confidence in the Turkish economy. As structural reforms have strengthened the macroeconomic fundamentals of the country, the economy grew with an average annual real GDP growth rate of 5 percent between 2002 and 2013.

A country which cannot produce cannot reach much. So I very much agree with the target that Mongolia has to start producing. But to do so, you need know-how, you need experience and you need good partners. In that respect, Turkey is a very good, tailor-made partner for Mongolia.

I know that mining is the leading sector in Mongolia, but for a sustainable economy you need to diversify it. Therefore agriculture, animal husbandry, food, cashmere, and leather are all important sectors for the Mongolian economy where Turkey can contribute immensely in sharing its experience.

You share a border with Syria, Iran, Iraq and Jordan. What's the foreign policy like for a country with such an interesting geopolitical position?

Turkey is strategically located at the epicenter of Eurasia. It is surrounded by three continents – Europe, Asia, and Africa. Its geo-strategic location belongs with its cultural and historical depth, giving the country its uniqueness. This has been an asset in forging economic partnerships with its neighborhood. Turkish membership in regional organizations such as BSEC, D-8, and ECO are a reflection of the multi-pronged character and regional orientation of Turkish foreign policy in the economic sphere. On the other hand, its membership in G-20 is an indicator for its growing role as a responsible stakeholder in the global economic governance.

Turkey sits in a tough neighborhood surrounded by hotspots but serves as an island of stability.

Of course, day-by-day the soft power of Turkey is growing. Maybe throughout the Cold War we were relying mainly on armed forces and our relationship with ▶

allied nations. But, particularly in the last 10 to 15 years, Turkey emerged as a regional power whose actions may create certain global consequences.

Turkey has various assets and capabilities. When it comes to conducting foreign policy, certainly my ministry, the Ministry of Foreign Affairs, plays the central role in shaping the policy. However, there are other agencies and institutions which contribute to the successful implementation of that policy.

"TIKA" is one of them, Turkey's cooperation and coordination agency. Yunus Emre Turkish Cultural Centers are another asset. Turkish Airlines, Turkish companies, TRT [Turkish Radio and Television Corporation], Anatolian Agency and the Turkish movie sector are yet other examples which play a central role in this field. ■

General outlook for the Turkish economy

Economy ranking	World's 17th largest, Europe's 6th largest
Population	76 million
Unemployment	9.7 %
Labor force	28 million
GDP	820 billion USD
GDP growth	4 %
GDP average growth	5.2 % /2002-2012/
GDP per capita	10,782 USD
Inflation	7.40%
Budget deficit	1.1 % of GDP
FDI inflow	12.7 billion USD
FDI outflow	3.2 billion USD
Trade volume/ growth % annual increase	403.5 billion USD / 3.7
Export	151.8 billion USD
Import	251.6 billion USD
Tourism	39 million visitors
-Revenue	32.3 billion USD
-World ranking	6th largest
Neighbors / 8 countries	Bulgaria, Greece, Georgia, Armenia, Iran, Azerbaijani exclave of Nakhchivan, Iran Syria

RAILWAY

ALL ABOARD FOR THE GROWING RAILWAY NETWORK

BY TERENCE EDWARDS

A lack of planning has meant the softening global coal market has put Mongolia through the wringer.

Mongolia's policymakers failed to get to grips with developing the country's rail network while the economy was booming. Now the economy is slowing and coal prices are falling, the government is finding it can't make up the difference by boosting export volume because of bottlenecks in the transportation network.

Mongolia in April continued construction of its railway network as it attempts to boost exports of minerals, such as coal from its enormous Tavan Tolgoi coal mine, which is currently serviced by truck. The nation sandwiched between Russia and China plans to quadruple the size of its railway network to a total of 5,600 kilometres, starting with 265 kilometres from Hong Kong-listed Mongolian Mining Corporation's Ukhuaa Khudag mine in the Gobi Desert to the Chinese border, says Yondon Manlaibayar, director general of the department of railway and maritime transportation at Mongolia's Ministry of Roads and Transportation.

Mongolia's cabinet in March approved the state-owned Erdenes Tavan Tolgoi's participation in a consortium of miners operating in the Tavan Tolgoi coalfields. Called Gashuun Sukhait Railway, the joint venture plans to launch construction of 13 kilometres of rail from the Gants Mod border port,

said Manlaibayar, to where a temporary offloading port will be built for trucks to unload their coal hauls.

"They don't want to wait for us to complete the whole line," said Manlaibayar. "They want to start loading from here immediately, this year."

It makes good economic sense to do so, he said. The limited number of truck drivers with the permissions to travel to the board zone to unload coal exports onto Shenhua's railway line in China allows them to call the shots and ask for exorbitant pay. A temporary offloading point would allow more drivers to make the deliveries and reduce deliveries until the full train line is finished.

Although the ownership structure of the Gashuun Sukhait Railway joint venture is not yet finalized, the Chinese-owned energy company Shenhua Group is expected to own 49%. State-owned miner Erdenes Tavan Tolgoi, local miner Tavan

Б.ЭНХЦЭЦЭГ

Турк болон Монгол Улс анх 1969 онд дипломат харилцаа, хамтын ажиллагаагаа албан ёсоор үзэглэсэн бөгөөд энэ онд 45 жилийн ой тохиож буй. Тиймээс манай сэтгүүл хоёр орны харилцаа хамтын ажиллагаа бусад улсаас юугаар ялгаатай болоод цаашид хэрхэн хамтын ажиллагаагаа өргөжүүлж болох талаар манай улсад Турк улсыг төлөөлөн суугаа Элчид сайд Мурат Карагозтой ярилцлаа.

ХАМТЫН АЖИЛЛАГАА**ТУРКИЙН БИЗНЕСМЭНҮҮДЭЭС МОНГОЛ ИЛҮҮ ИХИЙГ ХҮЛЭЭЖ БОЛНО**

-Манай хоёр улсын харилцаа бусад улсынхтай харьцуулахад юугаараа онцлог вэ?

-Турк болон Монгол улс хоёул олон талт соёл болон үндэстний өлгийд төрж өссөн үр хойч нь. Монгол Улс Чингис хааны байгуулсан Их эзэнт гүрний залгамж бол Турк нь Оттаманы хаант улсын удам. Туркийн анхны төрт улсууд Монголын газар нутагт үүссэн. Тиймээс ч Туркийн үеийн чулуун дээр сийлсэн бичээсүүд Монгол Улсад өргөн тархсан байдаг.

Турк хэлээр ярьдаг, манай улсад сурч боловсорсон олон мянган Монгол хүнтэй би таардаг. Бидний хэл Алтай язгуурын Монгол бүлэгт харьяалагддаг учир ижил төстэй олон үг манай хоёр улсын хэлэнд бий. Эдгээр онцлогууд

нь биднийг нягт холбож байдаг.

Өнгөрсөн 45 жилийн хугацаанд харилцаа хамтын ажиллагааны хувьд бид дэвжиж олон зүйлд хүрсэн. Амжилтаа өдөр өдрөөр ахиулж буй. Бидний харилцаа илүү бэхжиж, стратегийн түншлэлд хүрнэ гэж харж байна.

-Турк улс аялал жуулчлалын голлох цэгүүдийн нэг. Тэгвэл энэ салбарт Монгол Улсын урдаа барих онцлогуудыг Та юу гэж боддог вэ?

-Монгол ер бусын үзэсгэлэнтэй орон. Энэ бол магтаал биш. Харин бодит байдал. Уудам цэлгэр газартай Монгол нь түүх соёл, байгалийн гоо үзэсгэлэн бүрдсэн өвөрмөц нутаг. Тиймээс аялал жуулчлалын салбарт

санал болгох онцлог, боломж их бий.

Улаанбаатар хот төдийгүй бусад 21 аймаг бүр өөрийн онцлог боломжуудтай. Тиймээс аялал жуулчлалд өндөр чадавхи байна. Энэхүү баялгийг таньж, сайн "Know how", хамтын ажиллагаатай хамтатгаж мөн ирээдүйнхээ төлөө энэ салбарт хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэх хэрэгтэй. Аялал жуулчлал удахгүй Монголын эдийн засгийн тэргүүлэх салбаруудын нэг болно гэдэгт итгэлтэй байна.

-Турк улсын иргэд аялах газраа сонгохдоо тухайн нутаг орны юуг нь илүүд үзэж, анхаардаг вэ?

Визгүй зорчих журам, аяллын зардал, соёлын үнэт зүйлүүд нь аялах газраа ▶

► сонгоход ихээхэн нөлөөлдөг.

-Монгол Улс Турк хүмүүсийн хувьд анхаарал татдаг газруудын нэг байж чадна. Тэд Монголд өөрсдийн түүхээ эргэн сөхөж, Туркийн анхны төрт улсуудын гарал үүслийн мөрөөр аялж болно. Мөн Монголын соёл заншил, гоо үзэсгэлэнтэй танилцах нь тэдэнд сонин байх болов уу.

Энэ оны дөрөвдүгээр сарын 11-нээс хоёр орны хооронд 30 хоног визгүй зорчих журам хэрэгжиж эхэлсэн байгаа.

-Турк улсын аялал жуулчлалын амжилтын нууц нь юу вэ?

- Засгийн газар 1980-аад оноос эхлэн аялал жуулчлалд ухаалаг замаар ихээхэн хөрөнгө оруулж эхэлсэн. Холбогдох хуулиудыг шинэчилж, татвараас чөлөөлж, хөрөнгө оруулалтыг дэмжиж, хувийн хэвшлийг хөхиүлэх болов. Гэвч энэ нь дардан замаар хэрэгжихсэн зүйл биш л дээ. Асуудал олон байсан. Эцэстээ сайн бодлогуудыг гаргаж ирж чадсан.

Өнөөдөр Туркийн аялал жуулчлалын салбар дотроо нэлээд төрөлжихсөн. Аялагчид "далай-нар-элсийг" таалахаас гадна эрүүл мэнд, шашин, өвлийн спортын аялал зэрэг олон сонголттой байдаг болсон байгаа. Тиймээс энэ жил хамгийн олон уншигчтай аялал жуулчлалын "TripAdvisor" цахим хуудас Истанбул хотыг жуулчдын "номер" нэг сонголтгоор тодруулсан нь санаандгүй явдал биш юм.

Өнгөрсөн жил Турк улсад 35 сая шахам аялагч зочилсон. Үүний дүнд аялал жуулчлалаас газар дундын тэнгисийн энэ орон 33 тэрбум ам.долларын ашиг олсон. Дэлхийн ТОП 10 газрын жагсаалтад Туркийн Анталья болон Истанбул хот багтдаг. Анталья хот гэхэд хоёрхон сая хүнтэй ч 11 сая жуулчин жилдээ хүлээн авдаг. Эдгээр наад захын жишээ нь манай хоёр улсын хооронд хамтран ажиллах ямар их боломж байгааг харуулна.

Турк руу манай залуус өндөр боловсрол эзэмшихээр олноороо зорих болсон. Монгол оюутнуудын суралцдаг голлох мэргэжлүүд юу вэ?

Манай хоёр улсын харилцаа хамтын

ажиллагааны хүчирхэг тулгуур салбаруудын нэгт боловсрол зүй ёсоор багтдаг. Ерээд оноос монголчууд Турк руу идэвхтэй зорчих болсон. Өнөөгийн байдлаар 900 гаруй монгол хүн манай улсад сурч байна. Тэдний 340 орчим нь Туркийн Засгийн газрын тэтгэлэгтэй суралцаж байгаа юм.

Тэтгэлгээр бакалавраас дээш зэрэг эзэмшихийг хүсэгчдийн хувьд энэ жил бид 180 хүний хүсэлт хүлээн аваад байна.

Өнгөрсөн сард урьдчилсан ярилцлагыг авсан. Харин бакалаврын зэргээр суралцахыг хүсэгчдийн танилцуулгыг тавдугаар сарын дунд үе хүртэл хүлээн авна. Бид тэтгэлэг олгох квотоо 2014 онд найман хувиар нэмэгдүүлэх хүсэлтэй байгаа. Цаашид ч өсгөх зорилт бий. Харин сонгон суралцах мэргэжлүүдийн хувьд анагаах ухаанаас эхлээд ХАА, мэдээлэл технологи, хэл судлал зэрэг бүхий л чиглэлээр суралцаж байна.

-Барилгын салбарт тухайлбал

“ Монгол ер бусын үзэсгэлэнтэй орон. Энэ бол магтаал биш. Бодит байдал.

” Монголын зах зээлд Туркийн томоохон компаниуд орж ирж байгааг дуулгахад таатай байна.

Энэ бол зөвхөн эхлэл. Туркийн бизнесмэнүүдээс илүү ихийг хүлээж болно.

-Туркийн барилгын компаниуд өөрийн гэсэн стандартаар үйл ажиллагаа явуулдаг байх. Тэгвэл онцлог нь юу вэ?

-Туркийн барилгын салбартай хамтарч ажиллаж буй учир богино хугацаанд үүнийг мэддэг болж, дасч байна. Туркуудын ажиллах арга барил нь нэг ►

Туркийн эдийн засгийн үзүүлэлтүүд, 2013 оны байдлаар

Турк улсын эдийн засаг	Дэлхийд 17-р байрт Европт 6-р байрт/ 2012 он
Хүн ам	76 сая
Ажилгүйдэл	9.7 хувь
Ажиллах хүч	28 сая
ДНБ	820 тэрбум ам.доллар
ДНБ-ий өсөлт	4 хувь
ДНБ дундаж өсөлт	5.2% /2002-2012/
Нэг хүнд ногдох ДНБ	10.782 ам.доллар
Инфляци	7.40%
Төсвийн алдагдал	ДНБ-ий 1.1 хувьтай тэнцүү
ГХО-ын дотогшлох урсгал	12.7 тэрбум ам.доллар
ГХО-ын гадагшлах урсгал	3.2 тэрбум ам.доллар
Гадаад худалдааны хэмжээ/ өсөлт	403.5 тэрбум ам.доллар/ 3.7 хувийн жилийн өсөлт
Экспорт	151.8 тэрбум ам.доллар
Импорт	251.6 тэрбум ам.доллар
Аялал жуулчлал	39 сая жуулчин хүлээн авсан
-Салбарын орлого	-32.3 тэрбум ам.доллар
-Дэлхийд эзлэх байр суурь	-Зургаадахь хамгийн их зорьдог орон
Хөрш/ 8 орон	Болгар, Грек, Гүрж, Армен, Иран, Азербайжан, Иран, Сири

талаар Монголын хэрхэн бизнесийн үйл ажиллагааг явуулах вэ гэдэг сэтгэхүйг өөрчлөх болов уу. Зориг, зарчим, дэг журам, нөр их хөдөлмөр, зүтгэл нь Туркийн компаниудыг тодорхойлдог. Тиймдээ ч тэд итгэл даахуйц байдаг. Нэгэнт зах зээлд ороод ирвэл хариуцсан ажлаа тогтсон хугацаандаа нямбай хийж гүйцэтгэнэ гэдэгт итгэлтэй байна. Тэд бага унтаж, их хийдэг хүмүүс.

-Ойрын ирээдүйд Монгол болон Турк улс хамтын ажиллагаагаар өргөжүүлж болох ямар салбарууд байна вэ?

-Турк улсын эдийн засаг сүүлийн 10 жилийн хугацаанд дунджаар таван хувийн тогтмол өсөлттэй байж ирлээ. Туркийн Засгийн газрын авч хэрэгжүүлсэн макро эдийн засгийн хүчтэй стратеги, төсөв, мөнгөний хянамгай бодлого, бүтцийн шинэчлэл нь өндөр өсөлтийг бий болгож, эдийн засагт итгэх итгэлийг нэмэгдүүлсэн. Тэр дундаа бүтцийн шинэчлэл нь улсын макро эдийн засгийн суурийг бэхжүүлсэн.

Үйлдвэрлэдэггүй орон өндөрт хүрч чаддаггүй. Тиймээс Монгол улс үйлдвэрлэгч орон болохыг чармайж байгааг дэмжиж байна. Гэвч үүнд сайн туршлага, түншүүд хэрэгтэй. Турк улсыг би энэхүү хамтрагч нь байж чадна гэж бодож байна.

Монголын хувьд уул уурхай бол түлхүүр нь гэдгийг мэдэж байгаа. Гэвч тогтвортой эдийн засгийн өсөлтийг хангахын тулд эдийн засгаа төрөлжүүлэх нь зайлшгүй. Турк улсын хувьд Монголын эдийн засгийн чухал салбарууд болох газар тариалан, мал аж ахуй, хүнс, ноос, ноолуур, арьс ширний салбарт онцгой хувь нэмэр оруулж, туршлагаасаа хуваалцаж чадна.

-Танай улс Сири, Иран, Ирак болон Йордан тэргүүтэй улс төрийн хувьд тийм ч тогтвортой бус улсуудтай хиллэдэг. Тэгвэл ийм геополитикийн сонирхолтой байршилтай орны гадаад бодлогын онцлог юу байдаг вэ?

Турк бол Евроазийн голомт болсон цэг. Манай улс Европ, Ази болон Африк гэсэн гурван тивээр хүрээлэгддэг. Энэхүү соёл болон

түүхийн гүн хамаарал бүхий геостратегийн байршил нь манай улсын онцлог болж байдаг. Энэ нь хөршүүдтэйгээ эдийн засгийн хувьд түншлэхэд тус болдог. Бүсийн байгууллагууд тухайлбал BSEC D8, ECO зэрэгт Турк улс гишүүнчлэлтэй нь эдийн засгийн хүрээнд Туркийн гадаад бодлогын бүсийн хандлага, олон талт байр суурийн тусгал юм. Түүнчлэн G20-ийн нэгт багтдаг нь дэлхийн эдийн засгийн засаглалд хариуцлагатай оролцогч талын байр сууриа нэмэгдүүлж буйг илтгэж байгаа.

Турк улс хэцүүхэн хөршүүд дунд буюу халуун цэгт оршдог. Гэвч бид тэдгээр улсын хооронд тогтвортой байдлыг тогтоох үүргийг гүйцэтгэдэг.

Өдөр ирэх тусам Туркийн “зөөлөн” хүч идэвхжих шилжилт харагдаж байна. Хүйтэн дайны үед бид цэрэг зэвсэг болон холбоотон улсууддаа найддаг байсан байж болно. Харин сүүлийн 10-15 жилийн хугацаанд Турк нь бүсийн шинэ хүч болон гарч ирж байгаа бөгөөд бидний авч хэрэгжүүлж буй арга хэмжээ глобал нөлөөллийг ч дагуулж болох талтай.

Манай улсын хувьд гадаад бодлогын чигийг тодорхойлдог голлох байгууллага Гадаад хэргийн яам. Мөн холбогдох агентлагууд тэр дундаа Хамтын ажиллагаа, хөгжлийн агентлаг чухал үүрэгтэй. Мөн хувийн хэвшлийн компаниуд энэ тал дээр мөн дутахгүй чухал байр суурийг эзэлдэг. ■

ҮНЭ ТОГТВОРЖУУЛАХ ХӨТӨЛБӨР

ТОГТООЖ ДИЙЛСЭН ҮҮ

Б.БАЯРТГОХ

Үнэ тогтворжуулах хөтөлбөр энэ онд үргэлжилнэ. Тус хөтөлбөрийн хүрээнд өнгөрсөн онд таван дэд хөтөлбөр хэрэгжсэн. Хөтөлбөр нь эдийн засгийн тогтвортой өсөлтийг хангахын тулд нийлүүлэлтийн гаралтай инфляцийн дарамтыг багасгах. Ингэснээр нэг оронтой тоонд инфляцийг царцаах гэж Монголбанк дээрх хөтөлбөрийг мөнгөжүүлсэн. Шинэчлэлийн гэх тодотголтой Засгийн газарт Төвбанк жилийн өмнө ингэж итгэл үзүүлэн үнэ тогтворжуулах зориулалтаар гурван их наяд төгрөгийг зах зээлд гаргасан юм.

Инфляцийг бараг л хоёр дахин бууруулахаар Монголбанк Засгийн газартай хамтарч ажилласан. Хөтөлбөрийн хүрээнд өнгөрсөн оны турш зах зээл дээрх зарим бараа бүтээгдэхүүний үнийг барьсан гэж хэлж болно. Энэ нь чөлөөт зах зээлийн эдийн засагтай манай орны

хувьд гажуу үзэгдэл мэт боловч эрсдэлийг төр хуваалцсан хэрэг. Хоёр оронтой инфляцийн эсрэг зогсох мөнгөний бодлоготой дэд хөтөлбөрүүд гол нь нийцэж байсан юм.

Жил тойрон “явсан” таван дэд хөтөлбөрийн үр дүнд суурь инфляци өнгөрсөн гурван жилийн дунджаас 5.9 хувиар буурсан. Тухайлбал, махны үнийн өсөлт өнөөдрийн байдлаар өнгөрсөн гурван жилийн дунджаас 2.1 дахин бага байжээ. Энэ нь махны үнэ огт өсөөгүй гэсэн үг биш. Харин өсөлтийн хурдацыг сааруулж, иргэдэд очих байсан үнийн дарамтыг тодорхой хэмжээнд хазаарлаж, эрсдэлийг шингээсэн гэж Ерөнхий сайд үнэлсэн. Гэвч энэ оны дөрөвдүгээр сарын 26-ны байдлаар үхрийн цул мах кг нь “Хүчит шонхор” зах дээр 10500 төгрөгт хүрээд байна. Өнгөрсөн ономон үед үхрийн цул мах нэг кг нь 9500 хүрч байсан юм. Уг нь хөтөлбөрийн хүрээнд махны үнийг тогтворжуулах гэж 87 ▶